

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційну роботу
КОРКУШКА Андрія Леонтійовича
на тему «Формування компетентності з декоративно-прикладного
мистецтва у майбутніх фахівців галузі індустрії моди»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Сучасний етап розвитку професійної освіти характеризується посиленням уваги до підготовки фахівців, здатних ефективно діяти в умовах динамічних змін професійного середовища, інтегрувати знання з різних галузей, застосовувати творчий підхід до вирішення професійних завдань та здійснювати постійне професійне самовдосконалення. Особливої актуальності ці тенденції набувають у сфері індустрії моди, яка перебуває на перетині мистецтва, дизайну, технологій, культури та підприємництва.

Професійна діяльність сучасного фахівця індустрії моди передбачає не лише володіння технологічними операціями та спеціальними професійними знаннями, а й сформованість художньо-естетичного світогляду, творчого мислення, здатності працювати з культурними образами та символами, осмислювати мистецькі традиції й трансформувати їх відповідно до вимог сучасного професійного середовища. У цьому контексті особливого значення набуває декоративно-прикладне мистецтво як важливий компонент професійної культури майбутнього фахівця. Його потенціал пов'язаний не лише з опануванням художніх технік і технологій, а й із розвитком образного мислення, естетичного смаку, творчої уяви, проєктної культури та здатності до створення оригінальних професійних продуктів.

Актуальність дослідження Коркушка Андрія Леонтійовича зумовлена також необхідністю посилення культурологічної та мистецької складової професійної підготовки майбутніх фахівців індустрії моди. Важливим є забезпечення органічного поєднання професійно-технологічної підготовки з вивченням і творчим переосмисленням національної та світової мистецької спадщини. Особливого значення проблема набуває у підготовці фахівців ювелірного профілю, професійна діяльність яких безпосередньо пов'язана з декоративно-прикладним мистецтвом, художнім формотворенням, композицією, роботою з матеріалами, технологіями їх обробки та створенням художньо виразних виробів. Отже, обрана тема дисертаційного дослідження є актуальною, має теоретичне та практичне значення й відповідає сучасним потребам розвитку професійної освіти та індустрії моди.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до актуальних напрямів розвитку педагогічної науки та професійної освіти, зокрема проблематики компетентнісної підготовки майбутніх фахівців, удосконалення змісту професійної освіти, розвитку творчого потенціалу здобувачів освіти та впровадження інноваційних педагогічних технологій. Дисертація спрямована на

розв'язання наукового завдання, пов'язаного з теоретичним обґрунтуванням та практичним забезпеченням процесу формування компетентності з декоративно-прикладного мистецтва у майбутніх фахівців галузі індустрії моди, що відповідає актуальним стратегічним орієнтирам розвитку професійної освіти. Тема дисертації затверджена Вченою радою Київського національного університету технологій та дизайну, що засвідчує її відповідність науковій проблематиці закладу вищої освіти.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується чіткою логікою дослідження, відповідністю його мети, завдань, об'єкта та предмета, а також використанням комплексу взаємодоповнювальних методів. Автором здійснено ґрунтовний аналіз наукової літератури з проблем професійної освіти, педагогіки, мистецтвознавства, культурології та методики професійної підготовки. Означене дозволило дисертанту визначити теоретичні засади дослідження та сформувати власну позицію щодо сутності й структури досліджуваної компетентності. Достовірність результатів забезпечується поєднанням теоретичних та емпіричних методів дослідження, зокрема аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, анкетування, тестування, експертного оцінювання, педагогічного спостереження та педагогічного експерименту. Важливим чинником достовірності є проведення експериментальної перевірки результатів дослідження та зіставлення отриманих показників. Застосований комплекс методів дозволив автору отримати достатньо повне уявлення про динаміку досліджуваного педагогічного процесу.

Висновки дисертації є логічними, відповідають поставленим завданням і ґрунтуються на результатах проведеного дослідження. Практичні рекомендації мають прикладний характер і можуть бути використані в освітньому процесі закладів професійної, фахової передвищої та вищої освіти. Загалом ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень дисертації можна оцінити позитивно.

Структура і зміст дисертації та її відповідність встановленим вимогам. Дисертаційна робота має логічну та послідовну структуру, що відповідає поставленій меті та завданням дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, схарактеризовано методологічні засади та методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про їх апробацію та впровадження. Перший розділ має теоретико-аналітичний характер і спрямований на розкриття наукових засад досліджуваної проблеми. У ньому сформовано поняттєве поле дослідження, проаналізовано наукові підходи та визначено теоретичні передумови формування компетентності з декоративно-прикладного мистецтва. Другий розділ спрямований на дослідження питання організаційно-методичного забезпечення та визначення авторського бачення організації процесу формування досліджуваної компетентності, його змістове й

методичне забезпечення. У третьому розділі представлено результати експериментальної роботи, здійснено їх аналіз та узагальнення.

Зміст дисертації відповідає заявленій темі, меті та завданням дослідження. Структурна побудова роботи забезпечує послідовне розкриття проблеми та логічний перехід від теоретичного аналізу до практичного обґрунтування результатів. Дисертація оформлена відповідно до встановлених вимог до наукових робіт такого рівня. Стиль викладу є науковим, матеріал подано послідовно та аргументовано.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження. Наукова новизна дисертаційного дослідження визначається сукупністю теоретичних і практичних результатів, одержаних автором у процесі розв'язання сформульованого наукового завдання. Значущим результатом є розроблення авторського підходу до формування компетентності з декоративно-прикладного мистецтва у майбутніх фахівців індустрії моди з урахуванням специфіки їхньої майбутньої професійної діяльності. Наукову цінність становить визначення та систематизація структурних компонентів досліджуваної компетентності, критеріїв і показників її сформованості, що створює можливість комплексного оцінювання результатів професійної підготовки. Вагомим науковим результатом є теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка структурно-функціональної моделі формування компетентності з декоративно-прикладного мистецтва. До результатів, що мають наукову новизну, також належить обґрунтування педагогічних умов, спрямованих на забезпечення ефективності досліджуваного процесу, та розроблення відповідного діагностичного інструментарію.

Наукова новизна роботи полягає не лише у визначенні окремих педагогічних засобів, а в їх системному поєднанні в межах цілісної концепції професійної підготовки майбутніх фахівців індустрії моди.

Практичне значення результатів дослідження. Практичне значення дисертації полягає у можливості використання результатів дослідження для вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців індустрії моди. Розроблені автором методичні матеріали, діагностичні засоби та навчально-методичне забезпечення можуть бути використані викладачами закладів професійної, фахової передвищої та вищої освіти. Практичний інтерес становить можливість використання результатів дослідження під час оновлення змісту освітніх програм, розроблення навчальних дисциплін і спецкурсів, організації практичної та проєктної діяльності здобувачів освіти. Особливої уваги заслуговує розроблений спецкурс «Основи компетентності з декоративно-прикладного мистецтва майбутніх фахівців індустрії моди (ювелірного профілю)», який може бути використаний як додатковий ресурс професійної підготовки здобувачів освіти. Практична цінність результатів підтверджується їх упровадженням в освітній процес відповідних закладів освіти та діяльність установ і організацій. Розроблені матеріали мають перспективу подальшого вдосконалення та адаптації до різних напрямів професійної підготовки у сфері творчих індустрій.

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях. Основні результати дисертаційного дослідження достатньо повно відображено в наукових публікаціях автора. За матеріалами дисертації, результати дослідження представлено у 5 наукових працях, серед яких 4 статті у фахових виданнях України та 1 стаття у виданні, що індексується міжнародною наукометричною базою Scopus. Зміст опублікованих праць відповідає основним положенням дисертації та охоплює результати теоретичного аналізу, методичного обґрунтування та експериментальної перевірки запропонованих положень. Публікаційна активність автора забезпечує належне представлення результатів дослідження в науковому середовищі. Вважаємо, що повнота викладення основних наукових результатів дисертації в опублікованих працях є достатньою.

Апробація результатів дослідження. Результати дисертаційного дослідження пройшли належну апробацію на науково-практичних заходах різного рівня. Зокрема, результати роботи були представлені на міжнародних, всеукраїнських та науково-практичних конференціях, що свідчить про залучення автора до наукової дискусії та представлення результатів дослідження фаховій спільноті. Апробація результатів дозволила здійснити їх публічне обговорення, отримати професійні оцінки та врахувати наукові позиції інших дослідників. Вважаємо, що рівень апробації результатів дисертації є достатнім і відповідає характеру та обсягу проведеного дослідження.

Особистий внесок здобувача. Аналіз змісту дисертації та опублікованих праць дає підстави стверджувати, що основні результати дослідження отримані автором самостійно. Особистий внесок здобувача полягає у визначенні концептуальних засад дослідження, формулюванні його мети та завдань, здійсненні теоретичного аналізу наукових джерел, обґрунтуванні змісту досліджуваної компетентності, розробленні методичного забезпечення та проведенні експериментальної роботи. Автором самостійно здійснено аналіз та інтерпретацію отриманих результатів, сформульовано основні висновки та практичні рекомендації.

У наукових працях, опублікованих у співавторстві, внесок здобувача визначено відповідно до змісту та характеру виконаної ним роботи. Підстав для сумніву в особистому внеску здобувача у виконання дисертаційного дослідження немає.

Відсутність порушення академічної доброчесності. За результатами ознайомлення зі змістом дисертації, науковими публікаціями автора та представленими матеріалами дослідження ознак порушення академічної доброчесності не виявлено. У роботі дотримано принципів академічної доброчесності, коректно використано наукові джерела та наведено відповідні посилання на праці інших авторів. Дисертаційна робота має самостійний характер, а використання результатів і положень інших дослідників здійснено з дотриманням загальноприйнятих вимог наукової етики. Підстав для тверджень щодо наявності академічного плагіату, неправомірного використання результатів інших авторів або інших порушень академічної доброчесності не встановлено.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації. Високо оцінюючи дисертаційне дослідження, вважаємо за необхідне висловити окремі зауваження та побажання, які можуть стати предметом наукової дискусії.

1. Доцільно було б розширити окремим підрозділом аналіз зарубіжного досвіду підготовки майбутніх фахівців індустрії моди шляхом проведення компаративного дослідження особливостей організації освітнього процесу в українських і закордонних закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Це дозволило б повніше обґрунтувати авторські підходи до формування компетентності та визначити можливості імплементації кращих міжнародних практик у вітчизняну систему професійної освіти.

2. Аналіз результатів формувального експерименту доцільно було б подати більш деталізовано, окремо для контрольних та експериментальних груп, із послідовним відображенням динаміки змін середніх значень (математичного очікування) рівнів сформованості кожного компонента компетентності (ціннісно-мотиваційного, когнітивного, діяльнісно-практичного, креативно-творчого та рефлексивного). Такий підхід забезпечив би більшу наочність інтерпретації отриманих результатів.

3. Структурно-функціональну модель формування компетентності з декоративно-прикладного мистецтва доцільно було б доповнити повною компонентною структурою цієї компетентності. Це дозволило б чіткіше відобразити взаємозв'язок між структурними компонентами компетентності, етапами її формування та змістом авторської моделі.

4. У роботі поряд з авторською методикою діагностики рівнів сформованості компетентності використано також методики визначення рівня мотивації. Водночас доцільно було б ґрунтовніше обґрунтувати необхідність їх застосування та перевірити взаємозв'язок між результатами різних діагностичних методик із використанням методів кореляційного аналізу, що посилює статистичну аргументованість отриманих результатів.

5. Доцільно було б доповнити основний зміст дисертації прикладами практичних завдань, що використовувалися під час експериментальної роботи, а також продемонструвати механізм їх оцінювання відповідно до визначених критеріїв і показників сформованості компетентності. Це сприяло б кращому розумінню процедури педагогічної діагностики, її унаочненню.

6. На рисунку 2.2 «Структурно-функціональна модель формування компетентності з декоративно-прикладного мистецтва майбутніх фахівців індустрії моди (ювелірного профілю)» (с. 154) доцільно було б окремим блоком відобразити методологічні підходи, покладені в основу авторської моделі, а також розширити їх теоретичне обґрунтування у відповідному підрозділі дисертації. Це сприяло б більш цілісному сприйняттю концептуальних засад дослідження.

Однак, зазначені зауваження не мають принципового характеру, є переважно дискусійними та перспективними й не знижують загальної позитивної оцінки дисертації.

Загальні висновки та оцінка дисертації. Дисертація Коркушка Андрія Леонтійовича «Формування компетентності з декоративно-

прикладного мистецтва у майбутніх фахівців галузі індустрії моди» є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому розв'язано актуальне науково-педагогічне завдання.

Робота має чітку структуру, належне теоретичне обґрунтування, наукову новизну та практичне значення. Автором отримано результати, які мають значення для розвитку теорії та практики професійної освіти, зокрема підготовки майбутніх фахівців індустрії моди.

Дисертаційне дослідження характеризується концептуальною цілісністю, логічністю побудови, достатнім рівнем обґрунтованості наукових положень та достовірністю отриманих результатів. Основні результати дослідження повно представлено в наукових публікаціях автора та апробовано на науково-практичних конференціях.

Особистий внесок здобувача у виконання дослідження є достатнім, а порушень академічної доброчесності в роботі не виявлено.

За актуальністю, змістом, структурою, обсягом, рівнем наукової новизни, обґрунтованістю положень і практичною спрямованістю дисертаційна робота Коркушка Андрія Леонтійовича «Формування компетентності з декоративно-прикладного мистецтва у майбутніх фахівців галузі індустрії моди» відповідає спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Зазначене дає підстави зробити висновок, що автор дисертаційної роботи Коркушко Андрій Леонтійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри філології та перекладу
Київського національного
університету технологій та дизайну

Світлана ФЕДОРЕНКО